

Aanvraag voor bijdrage uit het MRA Aanjaagbudget: Naar een meer systematische en structurele inzet op energiebesparing in onze regio

Aanleiding

Weet u nog 2022? De inval in Oekraïne door Rusland. Razendsnel oplopende gasprijzen. Consumenten en bedrijven met de handen in het haar. Samen met vele anderen en met financiële steun van de MRA, Amsterdam en de provincie Noord-Holland werd het Actienetwerk GasTerug opgezet. Het doel was om ons gasverbruik fors te besparen. Dat lukte. In de periode tot 2023 wisten we voor kleinverbruikers een besparing van meer dan 20 procent te realiseren. Nog geen vijf jaar later lijkt het alsof we helaas weinig hebben geleerd van die energiecrisis. Door de oorlog in Iran merken we nu opnieuw hoe afhankelijk we zijn van geopolitieke ontwikkelingen. En daardoor maken ook vandaag weer veel burgers en bedrijven zich zorgen over hun energierekening. In veel Europese landen (ook in Nederland) zijn weer geluiden te horen over het goedkoper maken van fossiele brandstoffen om consumenten tegemoet te komen en/of bedrijven te ontlasten. Tijd om dat voor eens en altijd te keren. Liefst op nationaal niveau, maar in ieder geval in onze regio. Want het adagium van *never waste a good crisis* past ook hier.

Voorstel

De geopolitieke ontwikkelingen in de wereld kunnen we niet tegenhouden, maar we kunnen er wel voor zorgen dat ze ons minder raken door onze afhankelijkheid te verminderen en daarmee onze weerbaarheid te vergroten. Verduurzaming en de energietransitie zijn daarvoor belangrijk, maar er is ook een no-regret maatregel die in alle scenario's heel verstandig is en die verschillende voordelen met zich mee brengt: **energiebesparing**. Energie die we niet gebruiken hoeven we immers ook niet in te kopen en niet op te wekken. Energiebesparing is goed voor onze economie, voor onze onafhankelijkheid, goed voor de portemonnee van burgers en individuele bedrijven en goed voor onze klimaatdoelstellingen. Energiebesparing helpt daarbij bovendien om het probleem van de netcongestie te verminderen. Een probleem dat inmiddels is uitgegroeid tot één van de grote showstoppers voor veel van de in de MRA-agenda geformuleerde ambities en een probleem waarvoor het MRA Bestuur al meerdere keren zijn zorg over heeft uitgesproken.

Energiebesparing gaat in de praktijk vooral ook over kennis opdoen en kennis delen, over slimme keuzes maken, en mensen, bedrijven en instellingen daarbij te helpen. Bijvoorbeeld door veel systematischer in te zetten op het optimaal

waterzijdig inregelen van verwarmingsinstallaties in woningen, door gebruik te maken van inzichten over gedragsverandering en door toepassing van slimme koeltechnieken.

De inzet op energiebesparing en de rol van het Actienetwerk op dat thema is expliciet benoemd in de MRA Actieagenda en het MUVP. Hierbij is het – gegeven de actuele ontwikkelingen – belangrijk dat we de komende jaren naar een meer systematische en structurele inzet op energiebesparing in onze regio gaan. Het Actienetwerk is daartoe onlangs begonnen met het opnieuw mobiliseren van partijen in onze regio en dit keer met als ambitieus doel ‘door de helft in 2030’ (50% minder energieverbruik in 2030). Een flink aantal partijen heeft inmiddels toegezegd daaraan een bijdrage te willen en zullen gaan leveren¹. Daarnaast heeft het Actienetwerk onlangs ook colleges van de gemeenten in Noord-Holland en Flevoland aangespoord om energiebesparing expliciet op te nemen in hun collegeprogramma’s.

Invulling fase 1

Om de inzet op het werken aan een meer systematische en structurele inzet op energiebesparing in onze regio te ondersteunen verzoekt het Actienetwerk om een bijdrage uit het MRA Aanjaagbudget. In eerste instantie gaat het daarbij om een bijdrage van € 95.000 voor de periode tot eind 2026 (fase 1), waarmee het Actienetwerk met andere partijen in en buiten onze regio invulling kunnen geven aan de volgende activiteiten:

1. **Mobiliseren van het netwerk, organiseren van netwerkbijeenkomsten** in juni en het najaar, werken aan commitment van partijen om zich in te zetten voor het beoogde doel en maken van afspraken over hoe de (regionale) samenwerking op dit thema optimaal kan worden ingericht en dubbelingen worden voorkomen;

Beoogde resultaat: levend en betrokken netwerk van partijen (overheden, kennisinstellingen, bedrijven, maatschappelijke organisaties) die zich committeren aan het met elkaar werken aan structurele energiebesparing.

Benodigde budget: € 20.000

Potentiële partners²: Regionale overheden, kennisinstellingen,

¹ Door de urgentie die ineens is ontstaan door de recente geopolitieke ontwikkelingen is het nog niet gelukt met elk van deze partijen concrete afspraken te maken. Met veel van de genoemde partijen is al wel gesproken en zijn intenties tot samenwerking uitgesproken.

² Met de genoemde partijen worden inmiddels wel gesprekken gevoerd, maar deze hebben nog niet geleid tot harde commitment en scherpe afspraken.

maatschappelijke organisaties, ondernemersorganisaties en bedrijven, Rijk, andere regio's.

2. In kaart brengen en zichtbaar maken **van lopende energiebesparingsinitiatieven (best en bad practices)** van binnen en buiten onze regio
Beoogde resultaat: Toegankelijke overzichten van energiebesparingsinitiatieven aangevuld met informatie over de werkwijze, hun effectiviteit, contactpersonen, etc. Te ontsluiten via de website van Actienetwerk of bij voorkeur ook via websites van MRA, provincies, SPDE).
Benodigde budget: € 20.000
Potentiële partners: provincies, Omgevingsdiensten, HvA, AMS, andere Metropoolregio's, Instituut voor Publieke Waarden.
3. **Inventarisatie van het energiebesparingspotentieel in de MRA:** waar is de meeste winst te behalen (rekening houdend met de specifieke kenmerken van onze regio)
Beoogde resultaat: Rapport van deskundig bureau over besparingspotentieel in onze regio.
Benodigde budget: € 15.000
Potentiële partners: Provincies, HvA, CE Delft, AMS
4. Verkennen van de mogelijkheden om energiebesparing gericht te stimuleren om ook de **druk op het elektriciteitsnet te verminderen** en om bedrijven die worden getroffen door netcongestie te helpen bij het reduceren van hun energieverbruik
Beoogde resultaat: Analyse van mogelijkheden die er liggen in deze sfeer en voorstel over hoe en door wie deze aangepakt kunnen worden.
Benodigde budget: € 10.000
Potentiële partners: Netbeheerders, Energieregio's, Omgevingsdiensten,
5. **Opzetten van klankbordgroep van experts** (met vertegenwoordigers van bijv. MilieuCentraal, NVDE, Nationaal Klimaatplatform, NMF, energiecoöperaties)
Beoogde resultaat: Klankbordgroep met experts die aantal keer per jaar adviseert bij het vormgeven van een effectieve regionale inzet op energiebesparing.
Benodigde budget: € 5.000
Potentiële partners: bovengenoemde organisaties, Servicepunt Duurzame Energie, Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie.

- 6. Ondersteunen van gemeenten op hun inzet op energiebesparing.** Daarbij kan het zowel gaan om ondersteuning bij het reduceren van het 'eigen' energieverbruik als om ondersteuning bij het maken van beleidskeuzes. Ook verkennen we of we vorm kunnen geven aan een convenant waarin overheden zich committeren aan het terugdringen van het eigen energieverbruik, zoals dat ook met circulaire inkoop is gedaan (met succes omdat inmiddels 53% van alle inkoop van de MRA geschiedt via circulaire principes en waarmee het doel van 100% circulaire inkoop in 2030 haalbaar lijkt).

Beoogde resultaat: Toolkits, handreikingen, periodieke webinars over lessen uit lopende energiebesparingsinitiatieven of over potentiële energiebesparingsprojecten.

Energiebesparingsconvenant regionale overheden.

[Indien voldoende budget kan worden verkregen kan (in fase 1 of in fase 2) ook worden ingezet op gerichte advisering van individuele gemeenten vanuit het Actienetwerk en / of de vorming van een Community of practice energiebesparing voor beleidsambtenaren.]

Benodigde budget: € 25.000

Potentiële partners: Provincies, HvA, Servicepunt Duurzame Energie

Hoe verder na fase 1?

Het totaal aangevraagde budget voor de periode tot eind 2026 bedraagt dus € 95.000. Behalve op deze bijdrage wordt ingezet op bijdragen van andere partijen uit het netwerk. Daarbij kan het zowel gaan om bijdrage in cash, bijvoorbeeld voor de uitvoering van specifieke activiteiten, als om bijdragen in kind (in de vorm van menskracht, locaties, catering, etc.). Uitgangspunt is daarnaast dat alle partijen die zich aansluiten zich allen ook committeren (bijv. via het toezeggen van bijdrage in kind of in uren) voor activiteiten vanuit het Actienetwerk (voor fase 1 én de periode daarna).

Om de regionale inzet op energiebesparing effectief te laten zijn is het cruciaal dat deze niet alleen probeert zoveel mogelijk partijen (bedrijven, maatschappelijke organisaties, bewoners, overheden) te mobiliseren, maar daarnaast maximaal aansluit op de inzet vanuit m.n. de provincies en op de inzet vanuit het rijk op energiebesparing. Die aansluiting is nodig om dubbelingen te voorkomen en de effectiviteit van de inzet te vergroten. Gesprekken hierover zijn inmiddels gestart, maar door de beperkte beschikbare tijd nog niet afgerond.

Aan het eind van fase 1 zal – met alle betrokken partijen in het netwerk – een plan worden opgesteld over:

- hoe een meer systematische en structurele inzet op energiebesparing in onze regio optimaal kan worden vormgegeven;
- welke activiteiten daartoe moeten worden opgepakt;
- wat de rolverdeling is bij de uitvoering daarvan
- wat er nodig is voor de financiering van de uitvoering van die activiteiten. Dit zal – naar de huidige inzichten – gepaard gaan met een nieuwe aanvraag voor een bijdrage uit het Aanjaagbudget in de eerste helft van 2027.

Planning op hoofdlijnen: belangrijke mijlpalen:

- (middelgrote) Netwerkbijeenkomst in juni 2026
- (grote) Netwerkbijeenkomst in het najaar 2026
- Onderzoek besparingspotentieel (herfst 2026)
- Analyse van mogelijkheden om energiebesparing expliciet te verbinden aan netcongestieproblematiek (najaar 2026)
- Energiebesparingsconvenant MRA overheden najaar 2026
- Bijeenkomsten expertgroep (x keer per jaar)
- Webinars (x per jaar)
- Ontsluiting best and bad practices, publicatie toolkits et. (doorlopend)
- Start community of practice voor beleidsambtenaren (afhankelijk van interesse en beschikbare middelen, najaar 2026)
- Met relevante regionale stakeholders en netwerkpartners afgestemd plan voor structurele inzet op energiebesparing in onze regio (begin 2027)
- Aanvullend aanvraag voor bijdrage uit het MRA Aanjaagbudget voor fase 2 (voorjaar 2027)